

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
в.о. ректора Мелітопольського
державного педагогічного
університету імені Богдана
Хмельницького

 Наталя Фалько

« 28 » 2023 року

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

для здобуття ступеня бакалавра на основі ПЗСО та НРК5

Програма співбесіди з української мови для здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти та НРК5 / Укладачі: кандидати філологічних наук, доценти Митяй З.О., Пачева В.М., Сіроштан Т.В., Котенко О.В., Гапєєва І.М. Запоріжжя, 2023. 13 с.

Ухвалено на засіданні кафедри української мови (протокол №17 від 10 квітня 2023 року).

АНОТАЦІЯ

Програма співбесіди включає перевірку раніше набутих навичок і умінь писемного та усного спілкування та їх використання як бази для розвитку комунікативної компетенції в сфері наукової і професійної діяльності, поряд з умінями знаходити, обробляти, аналізувати і використовувати інформацію, отриману з різних наукових та методичних джерел.

Матеріали програми розроблено з урахуванням новітніх вимог до рівня володіння рідною мовою абітурієнтами, які вступають до університету. Програма розроблена на основі програми для закладів загальної середньої освіти, де враховано державний статус української мови, її суспільні функції, взято до уваги специфіку навчального предмета, що має виразні інтегративні функції.

Програму співбесіди адресовано абітурієнтам, вступникам до вищих навчальних закладів. Передбачається, що рівень сформованості україномовної комунікативної компетенції абітурієнтів відповідає рівню вимог при вступі до ЗВО.

ВСТУП

Співбесіда з української мови передбачає знання абітурієнтами таких розділів лінгвістичної науки «українська мова»: фонетика, орфоєпія, орфографія, графіка, лексикологія, фразеологія, словотвір, морфологія, синтаксис, пунктуація.

Програму складено з урахуванням сучасного стану теоретичних основоположень лінгвістичної та літературознавчої наук. Абітурієнт повинен знати правила орфографії та пунктуації і вміти виконувати фонетичний, морфемний, морфологічний, синтаксичний аналіз звуків, слів, речень.

Програму складено з розрахунку, щоб абітурієнти мали змогу узагальнити комплекс знань про фонетичну систему мови, лексичний склад мови, частини мови, члени речення, способи словотворення, принципи побудови речень.

Література: шкільні підручники з української мови, посібники для вступників до вищих навчальних закладів, правопису української мови, словники.

Метою співбесіди з української мови є з'ясування рівня теоретичних знань та практичних навичок абітурієнтів (володіння вміннями й навичками вільно, комунікативно доцільно користуватися засобами рідної мови та надбаннями української літературної думки), яких вони набули по закінченню загальноосвітніх середніх навчальних закладів чи коледжів, заради формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем «бакалавр».

ЗМІСТ СПІВБЕСІДИ

Фонетика. Графіка

Фонетика як розділ мовознавчої науки про звуковий склад мови. Звуки мови й звуки мовлення. Голосні й приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі. Позначення звуків мовлення на письмі. Алфавіт. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї, щ*. Склад. Складоподіл. Наголос, наголошені й не наголошені склади. Уподібнення приголосних звуків. Найпоширеніші випадки чергування голосних і приголосних звуків. Основні випадки чергування *у-в, і-й*. Спрощення в групах приголосних.

Лексикологія. Фразеологія

Лексикологія як учення про слово. Ознаки слова як мовної одиниці. Лексичне значення слова. Багатозначні й однозначні слова. Пряме та переносне значення слова. Омоніми. Синоніми. Антоніми. Лексика української мови за походженням. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов. Загальноживані слова. Професійна, діалектна, розмовна лексика. Терміни. Лексика української мови з погляду активного й пасивного вживання. Застарілі нові слова (неологізми). Нейтральна й емоційно забарвлена лексика.

Поняття про стійкі сполуки слів і вирази. Фразеологізми. Приказки, прислів'я, афоризми.

Будова слова. Словотвір

Будова слова. Основа слова й закінчення. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення. Словотвір. Твірні основи при словотворенні. Основа похідна й непохідна. Основні способи словотворення в українській мові: префіксальний, префіксально-суфіксальний, суфіксальний, безсуфіксний, складання слів або основ, перехід з однієї частини мови в іншу. Основні способи творення іменників, прикметників, дієслів, прислівників. Складні слова. Способи їх творення. Сполучні голосні [о], [е] у складних словах.

Граматика. Морфологія

Іменник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменники власні та загальні, істоти й неістоти. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній. Іменники спільного роду. Число іменників. Іменники, що вживаються в обох числових формах. Іменники, що мають лише форму однини або лише форму множини. Відмінки іменників. Відміни іменників: перша, друга, третя, четверта. Поділ іменників першої та другої, відмінна групи. Особливості вживання та написання відмінкових форм. Букви *-а (-я), -у (-ю)* в закінченнях іменників другої відміни. Відмінювання іменників, що мають лише форму множини. Не відмінювані іменники в українській мові. Особливості творення іменників. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Прикметник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прикметників за значенням: якісні, відносні та присвійні. Явища взаємопереходу прикметників з одного розряду в інший. Якісні прикметники. Ступені порівняння якісних прикметників: вищий і найвищий, способи їх

творення (проста та складена форми). Зміни приголосних при творенні ступенів порівняння прикметників. Повні й короткі форми якісних прикметників. Особливості відмінювання прикметників (тверда та м'яка групи). Творення прикметників, перехід прикметників в іменники.

Числівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди числівників за значенням: кількісні (на позначення цілих чисел, дробові, збірні) й порядкові. Групи числівників за будовою: прості й складені. Типи відмінювання кількісних числівників:

- 1) один, одна;
- 2) два, три, чотири;
- 3) від п'яти до двадцяти, тридцять, п'ятдесят... вісімдесят;
- 4) сорок, дев'яносто, сто;
- 5) двісті-дев'ятсот;
- 6) нуль, тисяча, мільйон, мільярд;
- 7) збірні;
- 8) дробові.

Порядкові числівники, особливості їх відмінювання. Творення числівників. Особливості правопису числівників.

Займенник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Співвіднесеність займенників з іменниками, прикметниками й числівниками. Розряди займенників за значенням: особові, зворотний, присвійні, вказівні, означальні, питальні, відносні, неозначені, заперечні. Особливості їхнього відмінювання. Творення займенників. Правопис неозначених і заперечних займенників.

Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Форми дієслова: дієвідмінювані, відмінювані (дієприкметник) і незмінні (інфінітив, дієприслівник, форми на -но, -то). Безособові дієслова. Види дієслів: доконаний і недоконаний. Творення видових форм. Часи дієслова: минулий, теперішній, майбутній. Способи дієслова: дійсний, умовний, наказовий. Творення форм умовного і наказового способів дієслів. Словозміна дієслів I і II дієвідміни. Особові і числові форми дієслів (теперішнього і майбутнього часу й наказового способу). Родові і числові форми дієслів (минулого часу й умовного способу). Чергування приголосних в особових формах дієслів теперішнього і майбутнього часу.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники. Творення активних і пасивних дієприкметників теперішнього й минулого часу. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот. Безособові форми на -но, -то.

Дієприслівник як особлива форма дієслова: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Дієприслівники доконаного й недоконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Прислівник як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди прислівників за значенням. Ступені порівняння прислівників: вищий і найвищий. Зміни приголосних при творенні прислівників вищого та

найвищого ступенів. Правопис прислівників на -о, -е, утворених від прикметників і дієприкметників. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу.

Прийменник як службова частина мови. Групи прийменників за походженням: не похідні (первинні) й похідні (вторинні, утворені від інших слів). Групи прийменників за будовою: прості, складні й складені. Зв'язок прийменника з непрямыми відмінками іменника. Правопис прийменників.

Сполучник як службова частина мови. Групи сполучників за значенням і синтаксичною роллю: сурядні (єднальні, протиставні, розділові) й підрядні (часові, причинові, умовні, способу дії, мети, допустові, порівняльні, з'ясувальні, наслідкові). Групи сполучників за вживанням (одиничні, парні, повторювані) та за будовою (прості, складні, складені). Правопис сполучників. Частина як службова частина мови. Групи часток за значенням і вживанням: формотворчі, словотворчі, модальні. Правопис часток.

Вигук як частина мови. Групи вигуків за походженням: непохідні й похідні. Значення вигуків. Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків.

Граматика. Синтаксис

Завдання синтаксису. Словосполучення й речення як основні одиниці синтаксису. Підрядний і сурядний зв'язок між словами й частинами складного речення. Словосполучення. Головне й залежне слово в словосполученні. Типи словосполучень за морфологічним вираженням головного слова. Словосполучення не поширені й поширені.

Речення як основна синтаксична одиниця. Граматична основа речення. Порядок слів у реченні. Види речень у сучасній українській мові: за метою висловлювання (розповідні, питальні й спонукальні); за емоційним забарвленням (окличні й неокличні); за будовою (прості й складні); за складом граматичної основи (двоскладні й односкладні); за наявністю чи відсутністю другорядних членів (непоширені й поширені); за наявністю необхідних членів речення (повні й неповні); за наявністю чи відсутністю ускладнювальних засобів (однорідних членів речення; вставних слів, словосполучень, речень; відокремлених членів речення; звертання).

Просте двоскладне речення. Підмет і присудок як головні члени двоскладного речення. Особливості узгодження присудка з підметом. Способи вираження підмета. Типи присудків: простий і складений (іменний і дієслівний). Способи їх вираження. Основні функції та способи вираження компонентів складеного присудка: вираження граматичного значення присудка (функція допоміжної частини) та вираження основного лексичного значення присудка (функція основної частини – неозначеної форми дієслова чи іменної частини).

Другорядні члени речення у двоскладному й односкладному реченні. Означення узгоджене й не узгоджене. Прикладка як різновид означення. Додаток. Типи обставин за значенням. Способи вираження означень, додатків, обставин. Порівняльний зворот. Функції порівняльного звороту в реченні (обставина способу дії, присудок).

Односкладні речення. Граматична основа односкладного речення. Типи

односкладних речень за способом вираження та значенням головного члена: односкладні речення з головним членом у формі присудка (означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові) та односкладні речення з головним членом у формі підмета (називні). Способи вираження головних членів односкладних речень. Розділові знаки в односкладному реченні.

Речення з однорідними членами. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами. Речення зі звертанням. Звертання не поширені й поширені. Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення. Речення з відокремленими членами. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Відокремлені додатки, обставини. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розділові знаки в реченні з односкладними членами.

Складне речення. Ознаки складного речення. Засоби зв'язку простих речень у складному:

- 1) інтонація та сполучники або сполучні слова;
- 2) інтонація.

Типи складних речень за способом зв'язку їх частин: сполучникові й безсполучникові. Сурядний і підрядний зв'язок між частинами складного речення.

Складносурядне речення. Єднальні, розділові та протиставні сполучники в складносурядному реченні. Сміслові зв'язки між частинами складносурядного речення.

Складнопідрядне речення, його будова. Головне й підрядне речення. Підрядні сполучники й сполучні слова як засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Основні види підрядних речень: означальні, з'ясувальні, обставинні (місця, часу, способу дії та ступеня, порівняльні, причини, наслідкові, мети, умовні, допустові). Складнопідрядні речення з кількома підрядними, їх типи за характером зв'язку між частинами:

- 1) складнопідрядні речення з послідовною підрядністю;
- 2) складнопідрядні речення з однорідною підрядністю;
- 3) складнопідрядні речення з неоднорідною підрядністю.

Безсполучникове складне речення. Типи безсполучникових складних речень за характером смислових відношень між складовими частинами-реченнями:

- 1) з однорідними частинами-реченнями (рівноправними);
- 2) з неоднорідними частинами (пояснюваною і пояснювальною).

Розділові знаки в безсполучниковому складному реченні.

Складні речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.

Способи відтворення чужого мовлення. Пряма й непряма мова. Речення з прямою мовою. Слова автора. Заміна прямої мови непрямою. Цитата як різновид прямої мови. Діалог.

Стилістика

Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний), їх основні ознаки, функції.

Орфоепія

Вимова голосних (наголошених і ненаголошених). Вимова приголосних звуків:

- 1) [дж], [дз], [дз']; 2) [г];
- 2) [ж], [ч], [ш], [дж];
- 3) груп приголосних (уподібнення, спрощення);
- 4) м'яких приголосних;
- 5) подовжених приголосних. Вимова слів з апострофом.

Пунктуація

Розділові знаки в кінці речення. Розділові знаки в простому й складному реченнях.

Орфографія

Правопис літер, що позначають не наголошені голосні [e], [и], [o] в коренях слів. Спрощення в групах приголосних. Сполучення *йо,ьо*. Правила вживання знаку м'якшення. Правила вживання апострофа. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних і збігу однакових приголосних звуків. Правопис префіксів і суфіксів. Позначення чергування приголосних звуків на письмі. Правопис великої літери. Лапки у власних назвах. Написання слів іншомовного походження. Основні правила переносу слів з рядка в рядок. Написання складних слів разом і через дефіс. Правопис складноскорочених слів. Написання чоловічих і жіночих імен по батькові, прізвищ. Правопис відмінкових закінчень іменників, прикметників. Правопис *н* та *nn* у прикметниках, діеприкметниках і прислівниках, *не, ні* з різними частинами мови. Особливості написання числівників і займенників. Написання окремо (сполучень прислівникового типу), разом і через дефіс (прислівників, службових частин мови, вигуків).

Розвиток мовлення

Загальне уявлення про спілкування й мовлення; види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо); адресант і адресат мовлення; монологічне й діалогічне мовлення; усне й писемне мовлення; основні правила спілкування. Тема й основна думка висловлювання. Вимоги домовлення (змістовність, логічна послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність). Текст, поділ тексту на абзаци, мікротеми. Мовні засоби зв'язку речень у тексті. Типи мовлення (розповідь, опис, роздум). Структура тексту типу розповіді, опису, роздуму.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Грамота, 2018. 256 с.
2. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти. Київ : Грамота, 2019. 256 с.
3. Авраменко О. Українська мова : збірник диктантів. 2-е вид., перероб. Київ: Грамота, 2019. 240 с.
4. Авраменко О., Блажко М. Українська мова та література. Довідник. Завдання у тестовій формі : 1 ч. за новою редакцією правопису. Київ : Грамота, 2021. 495 с.
5. Авраменко О. Українська мова та література. Довідник. Завдання у тестовій формі : 2 ч. Київ : Грамота, 2021. 495 с.
6. Авраменко О., Тищенко З. Міні конспекти для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання. Київ : Грамота, 2020. 176 с.
7. Ворон А.А., Солопенко В.А. Українська мова. Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. (Профільний рівень). Київ : Освіта, 2018. 288 с.
8. Голуб Н.Б., Новосьолова В.І. Українська мова. Підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. (Рівень стандарту). Київ : «Педагогічна думка», 2018. 200 с.
9. Українська мова (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / С.О.Караман, О.М.Горошкіна, О.В.Караман, Л.О.Попова. Харків: Вид-во «Ранок», 2019. 272 с.
10. Ющук І.П. Українська мова (рівень стандарту) : підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. 208 с.
11. Українська мова. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання / укладач О.Білецька. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 608 с.

Додаткова література

1. Акцентологія. Етимологія. Семантика: До 75-річчя академіка НАН України В. Г. Складенка. К.: Наукова думка, 2012. 775 с.
2. Горпинич В.О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія: навч. посіб. К.: Вища шк., 1999. 207с.
3. Загнітко А. Мовний простір граматики : [монографія] / А. Загнітко [Текст]. Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. 448 с.
4. Караман С.О. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб. / С.О.Караман, О.В.Караман, М.Я.Плющ. К.: Літера ЛТД, 2011. 558с
5. Полюга Л.М. Словник українських морфем: близько 40 000 слів. Львів: Світ, 2001. 448 с.
6. Розгон В. В. Фонетика, фонологія, графіка й орфографія сучасної української мови : навчально-методичний посібник для студентів. Вид. 6-е,

- доп. і переробл. Умань: ФОП Жовтий 2014. 168 с.
7. Скляренко В.Г. Історія українського наголосу. Дієслово. К.: Наук. думка, 2017. 660 с.
 8. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К.Мойсієнко, О.В. Бас-Кононенко, В.В. Берковець та ін.; за ред. А.К.Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2013. 340 с.
 9. Сучасна українська мова: Морфологія : підручник / Л.А. Алексієнко, О.М.Зубань, І.В. Козленко; за ред. А.К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К. : Знання, 2013. 524 с.
 10. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови: Посібник для вчителя. К., 1991.
 11. Шульжук К.Ф. Синтаксис сучасної української літературної мови. К., 2010.
 12. Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Фразеологія сучасної української мови: посібник. Луганськ: Альма-матер, 2005. 399 с.
 13. Українська мова. Енциклопедія. К.: Укр. енцикл., 2000. 752 с.

Словники

1. Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985. 360 с.
2. Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни. Донецьк: ДонНУ, 2012. 402 с.
3. <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/>
4. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020.
5. <http://r.donnu.edu.ua/bitstream/>
6. Орфографічний словник української мови. К.: Довіра, 1999. 989 с.
7. Полюга Л.М. Словник українських морфем: Близько 40 000 слів / ред. Л.І. Крючкович. Львів: Світ, 2001. 448 с.
8. Словник української мови в 11-ти томах (онлайн-версія), 1970-1980.
9. [Академічний тлумачний словник української мови \(sum.in.ua\)](http://sum.in.ua)
10. Українська мова. Енциклопедія. К.: Укр. енцикл., 2000. 752 с.
11. Яценко І.Т. Морфемний аналіз. Словник-довідник. К.: Вища школа. Т.1, 1980. 356 с.; Т.2, 1981. 352 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

1. Нова Мова (<http://novamova.com.ua>)
2. Лінгур (<http://linguist.univ.kiev.ua>)
3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені І.Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>)
4. Лінгвістичний портал (<http://proling.com>)
5. Тезаурус української мови (<http://www.geocities.com/hommahchorny/hl.html>)
6. Українська мова (<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets/movva>)
7. Тлумачний словник української мови (<http://vwww.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/>).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ СПІВБЕСІДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Співбесіда з української мови передбачає оцінювання підготовленості (оцінювання знань, умінь та навичок) вступника з української мови, яка оцінюється за шкалою 100-200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Завдання співбесіди укладено відповідно до програми зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання з української мови і літератури, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом «Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року №696 (частина «Українська мова»).

Абітурієнтам пропонується для співбесіди 4 питання. Кожне питання оцінюється в 50 балів.

Мінімальний прохідний бал становить 100 балів. Якщо вступник набрав менше 100 балів, то він вважається таким, що не склав вступне випробування.

Шкала оцінювання відповіді на питання

За шкалою 50 балів		Критерії оцінювання
0-24	Початковий (рецептивно-продуктивний)	Вступник має розсіяне уявлення про поняття та явища, на основі якого може розрізнити об'єкт вивчення і відтворити деякі його елементи, володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, мовних явищ. Виявляє здатність елементарно викласти думку, розповісти суть заданого, мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.
25-33	Середній (репродуктивний)	Вступник виявляє знання і розуміння основних понять української мови, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у їх визначенні: не вміє досить глибоко і доказово обґрунтувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
34-42	Достатній (конструктивно-варіативний)	Вступник виявляє достатні знання з української мови, повно викладає програмовий матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її

		<p>доведення, але при цьому допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовному викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Вступник вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, демонструє вміння застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.</p>
43-50	Високий (творчий)	<p>Вступник виявляє глибокі фундаментальні знання з української мови, повно викладає програмовий матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення і формулює своє бачення, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження і перспективи застосування знань на практиці, у тому числі й у нестандартних ситуаціях, наводить необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.</p>